

Náplň oboru zubní lékařství, poskytování zubní péče v ČR a zásady prevence.

MUDr. Zdeňka Šustová, Ph.D.,
Stomatologická klinika LF UK a FN
V Hradci Králové



Zubní lékař studium



Lékařské fakulty ČR – zubní lékařství, 3 univerzity
5 fakult – magisterské stud.

- ✓ **Karlova Univerzita** - Praha, Plzeň, **Hradec Králové**
- ✓ **Univerzita Palackého v Olomouci**
- ✓ **Masarykova Univerzita Brno**
- ✓ Délka studia 5 let, zubní lékařství/dentistry
- ✓ Titul **MDDr. (Medicinae dentium doctor) 2004**
- ✓ Dříve MUDr. (Medicinae universae doctor)



**Teoretická výuka
zubního lékařství
LF UK a FN
V Hradci Králové**



Preklinická výuka I. zubního lékařství I. – II. ročník





Preklinická výuka II.
zubního lékařství





**Klinická výuka
zubního lékařství
III. - V. ročník**





Specializovaná výuka
zubního lékařství – implantologie, chirurgie

Zubní lékař v systému péče

- ✓ 7 931 zubních lékařů ČR (1300 / lékař)
- ✓ Věk **50-64 let** (51 %) 24-29 let (13 %)
- ✓ Regionální odlišnost dostupnosti
- ✓ OSVČ (72%)
- ✓ Zaměstnanec - privátní, státní - kliniky
- ✓ Jiná činnost - revizní lékaři, zástupci dentálních firem
- ✓ **Způsobilost k samostatnému výkonu povolání** (Zákon č. 94 Sb. / 2004), praktický zubní lékař

Zubní lékař v celoživotním vzdělávání

Postgraduální vzdělávání praktického zubního
lékaře:

Specializace - MŠMTČR, atestace, diplom

- ✓ **klinická stomatologie (kliniky)**
- ✓ **ortodoncie**
- ✓ **ústní a čelistní chirurgie**

Profilace oboru – ČSK

parodontologie, zubní chirurgie,
dětské zubní lékařství

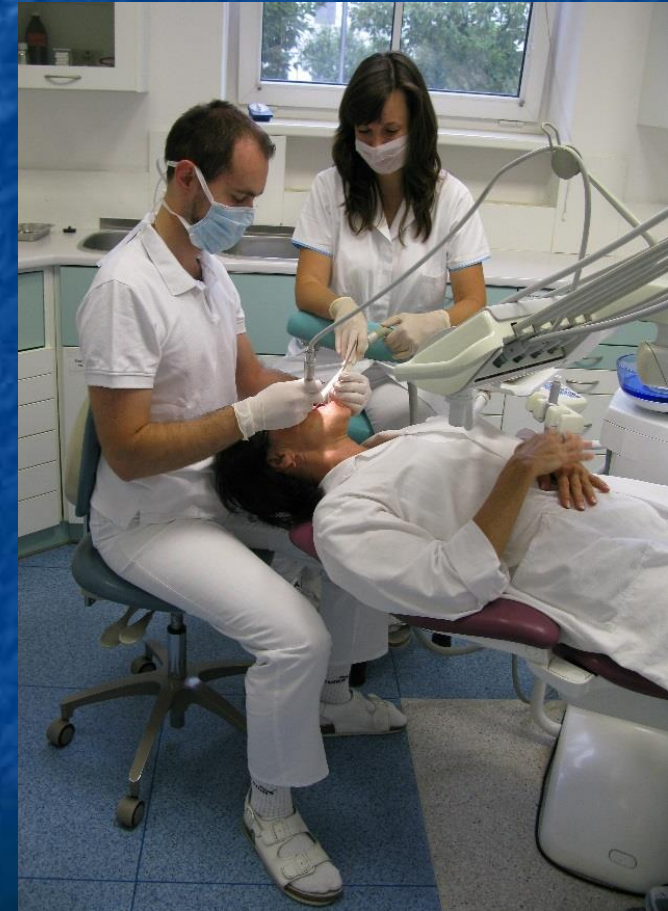
Zubní lékař v poskytování péče

Dentální (zubní) tým:

- ✓ **Zubní lékař**
- ✓ **Zubní instrumentářka, sestra**
- ✓ Dentální hygienistka – i smluvní
- ✓ Recepční - sdružené praxe
- ✓ Zubní laborant – i smluvní

Zubní ordinace **smluvní**

nesmluvní se ZP



Způsob poskytování zubní péče v ČR

- ✓ **Privátní zubní praxe** (smluvní, nesmluvní), zde registrace, povinnost prohlídek, základní péče, specializace nebo profilace dle lékaře
- ✓ **Stomatologické kliniky** (státní zařízení), zde výuka a výzkum a poskytování zubní péče specializované (?)
- ✓ **LSPP** (lékařská služba první pomoci), bolesti zubů, drobné úrazy, **ÚPS** – nemocnice, hospitalizace, traumatologie

Financování zubní péče

- smluvně vázaná na ZP

Výkony v zubním lékařství :

(prohlídky, výplně, extrakce zubů, RTG, injekce...)

✓ **Hrazené** ze zdravotního pojištění, cena daná ZP

(preventivní prohlídky, RTG, extrakce zubu, některé výplně, anestezie ...)

✓ **Nehrazené** ze zdravotního pojištění, cena kalkul.

(estetické výplně, léčení kořenových kanálků zubů, pečetění zubů, čištění a bělení zubů ...)

Financování zubní péče

- smluvně vázaná na ZP

Výrobky v zubním lékařství:

(spolupráce s laboratoří, korunky, můstky, dostavby zubů, snímatelné náhrady...)

✓ **Hrazené** ze zdravotního pojištění

✓ **Částečně hrazené** ze zdravotního pojištění

✓ **Nehrazené** ze zdravotního pojištění

(implantáty, ortodontické aparáty fixní u dospělých pacientů, individuální speciální náhrady...)

System zdravotního péče a pojištění v ČR

- ✓ Povinné zdravotní pojištění
- ✓ Výběr zdravotní pojišťovny, kontraktace
- ✓ Volba zubního lékaře

Povinnost registrace: praktický lékař
zubní lékař
gynekolog

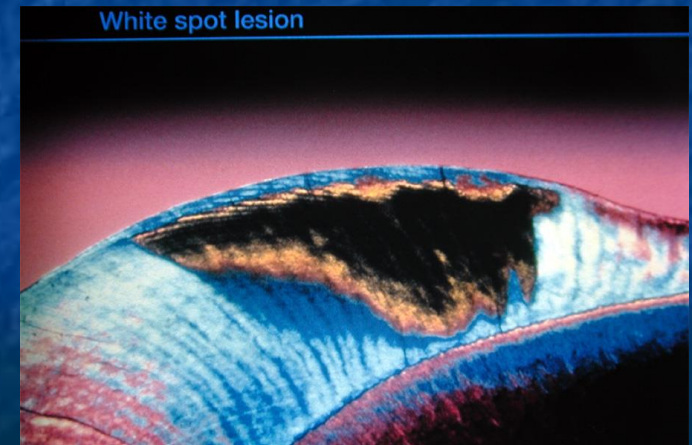
- **Náplň oboru zubní lékařství**
- **Náplň specializačních oborů v zubním lékařství**

Zubní kaz



Hlavní dg: Zubní kaz

- ✓ Charakter **infekčního onemocnění**, přenos mikrobů slinou
- ✓ **Dynamický proces** deminer. / remineralizace
- ✓ Podpovrchové poškození
- ✓ Významná úloha **hygieny**
- ✓ Významná úloha **fluoru**
- ✓ Významná úloha **výživy**
- ✓ **Možné zastavení progresu**



Hlavní dg: Zubní kaz

Základní faktory pro vznik zubního kazu:

- ✓ **1. vnímavá zubní tkáň**
- ✓ **2. plak - ústní mikroflora**
- ✓ **3. cukr - substrát pro mikrobi**
- ✓ **4. čas**

Úloha sliny

slina

ZUB

slina

ČAS

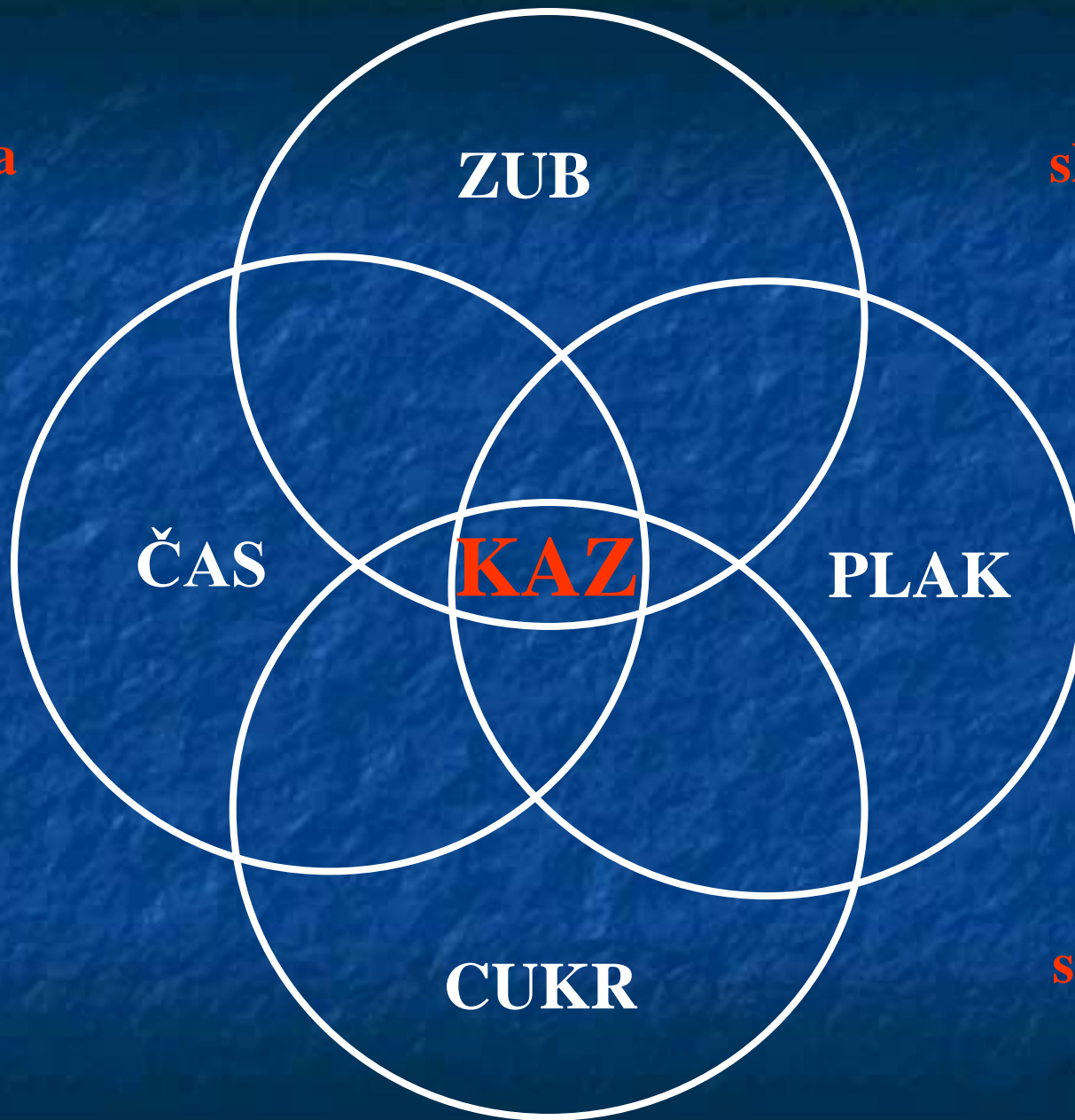
KAZ

PLAK

slina

CUKR

slina



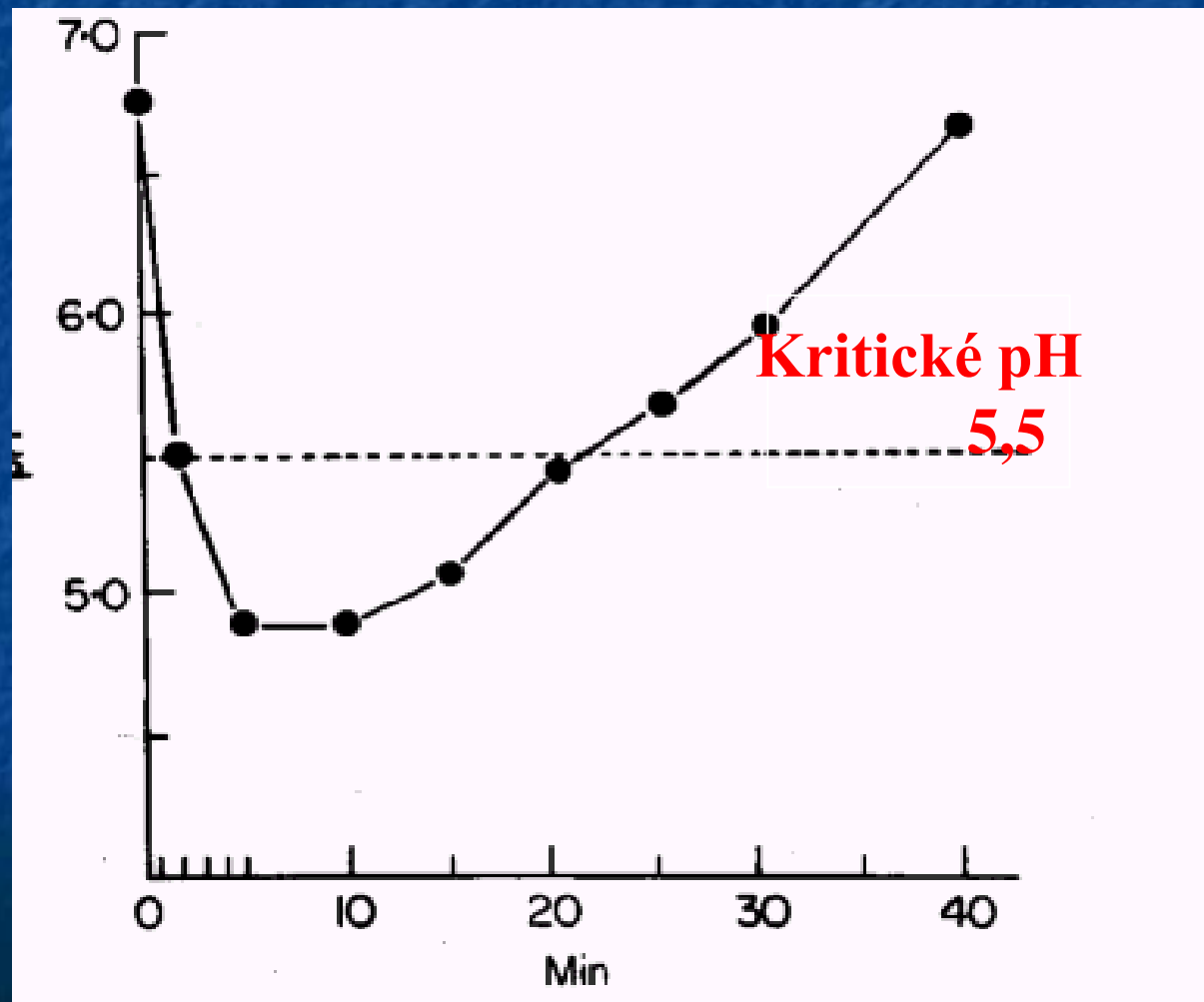
Zubní kaz - mikrobiální zubní plak

- ✓ Povlak na povrchu zubu- složení mikrobi
- ✓ Mikroorganismy metabolizují sacharidy na **kyseliny**
- ✓ Kyseliny způsobují snížení pH okolí zubu
- ✓ **Při nízkém pH** dochází k **demineralizaci**, odvápnění, vypadávání Ca, podpovrchové narušení tvrdé zubní tkáně - skloviny

Zubní kaz - mikrobiální zubní plak

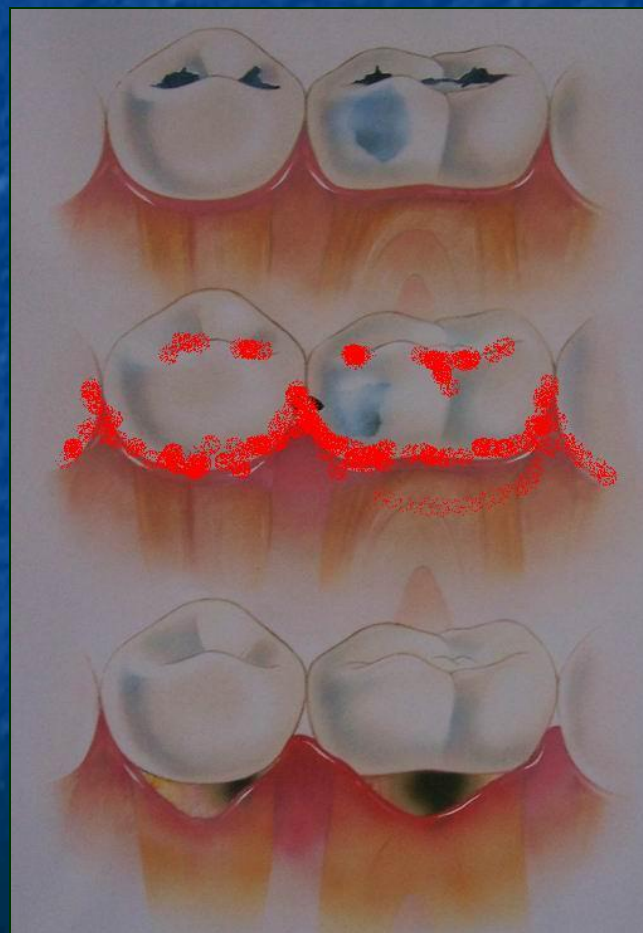
- ✓ pH se zvýší při **neutralizaci kyselin slinou** na povrchu zubu
- ✓ Při zvýšení pH, probíhá **remineralizace** a dochází ke zpětnému pronikání Ca iontů do skloviny a její zpevnění
- ✓ **Úloha fluoru** - zdroje
- ✓ Při dlouhodobé **převaze kyselého prostředí** vzniká rozpad struktury zubní skloviny a šíření kazu –“ **díra** „

Změny pH plaku – Stephenova křivka

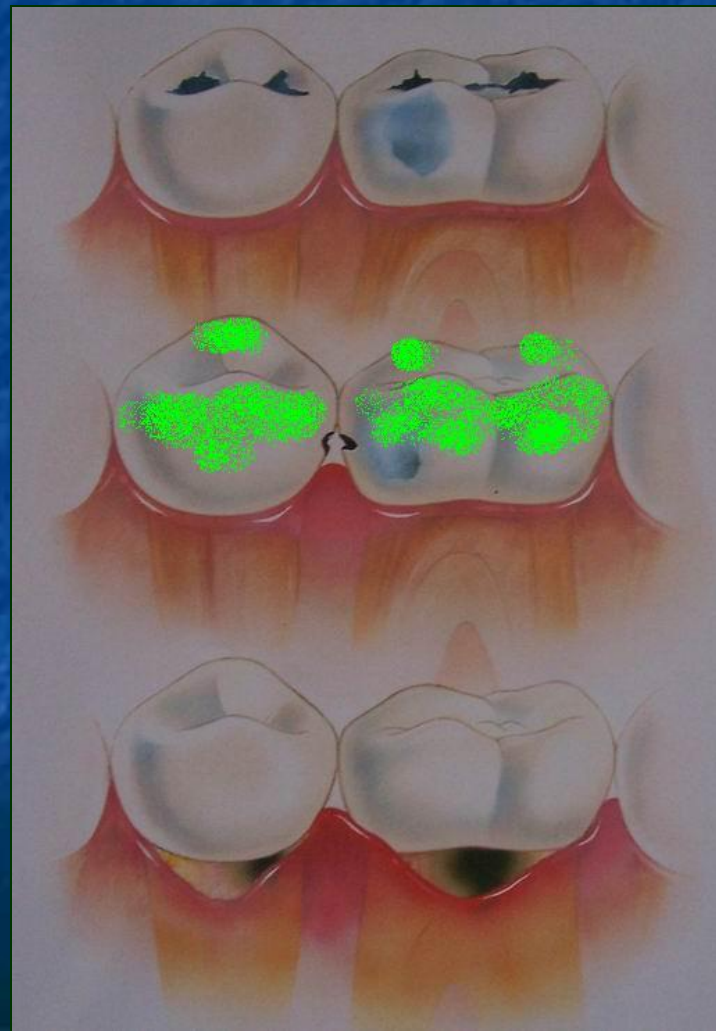


Místa výskytu zubního kazu

habituálně nečistá



Místa samočištění - **habituálně čistá**



Diagnostika zubního kazu

Pacient: změna struktury skloviny, drsná, ulpívání jídla, ostré hrany, změna barvy, bolest na sladké

Zubní lékař: vyšetření + RTG snímek bite-wing



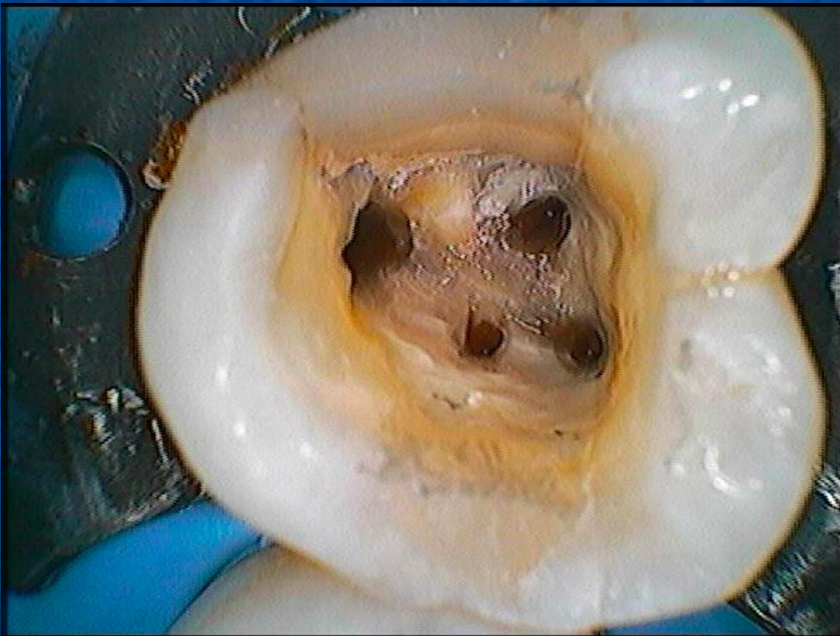
Ošetření zubního kazu.

- ✓ Výplně – kovové, kompozitní



Ošetření zubního kazu.

- ✓ Ošetření kořenového kanálku zubu



Ošetření zubního kazu.

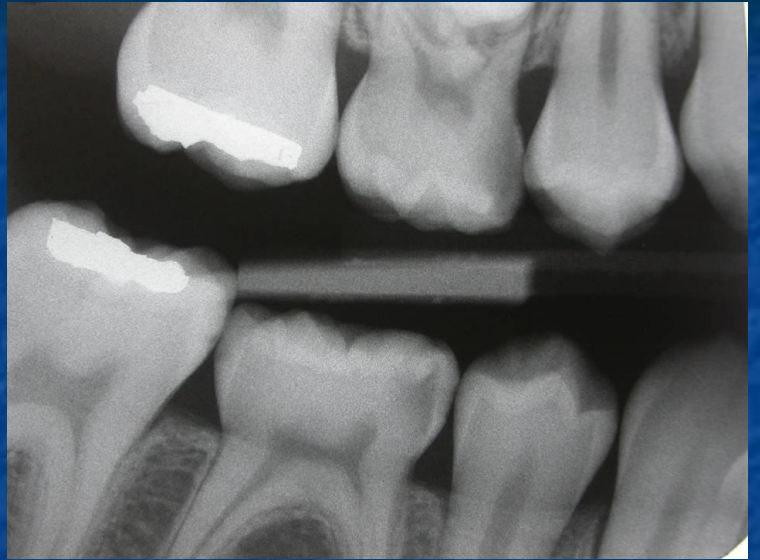
- ✓ Extrakce zubu



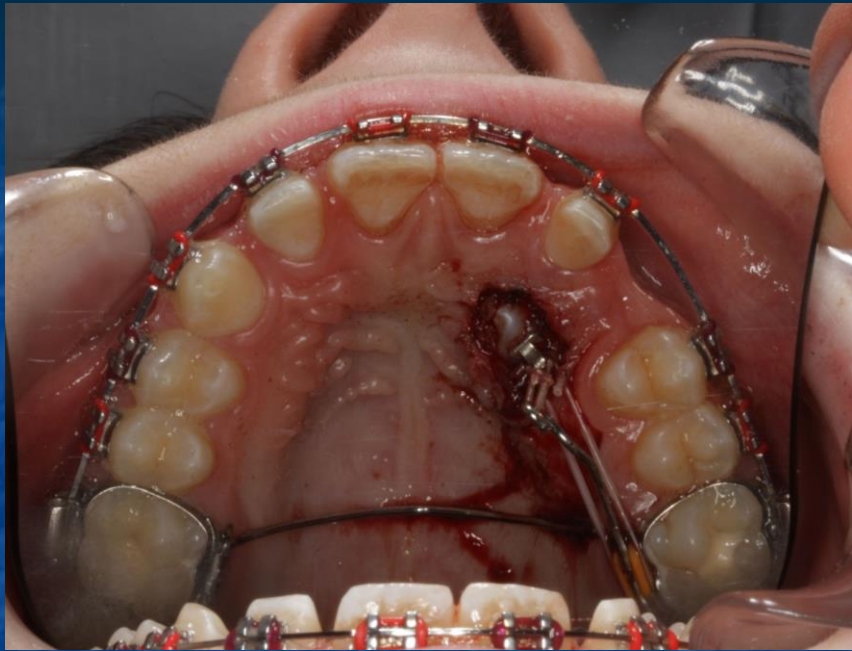
- Specializační vzdělávání
- **Ortodoncie**

**Oblasti zájmu specializované zubní péče
ortodoncie (vady postavení čelistí a zubů)**



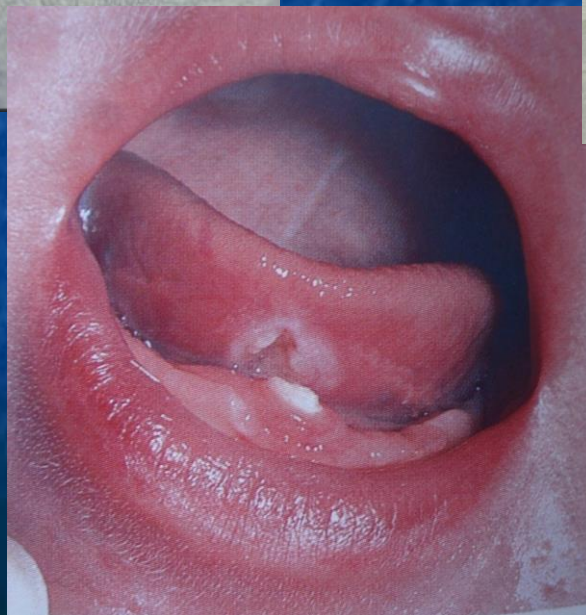


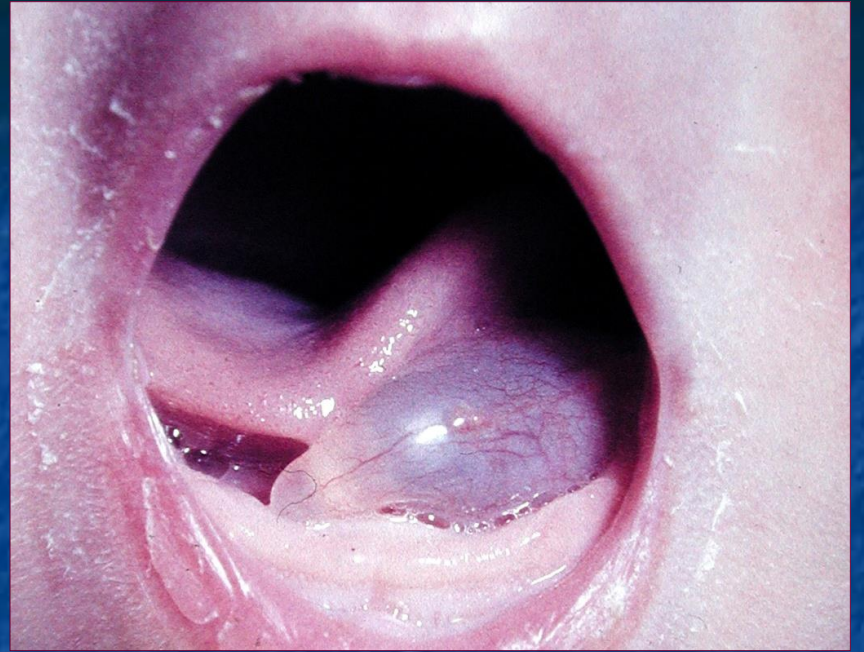
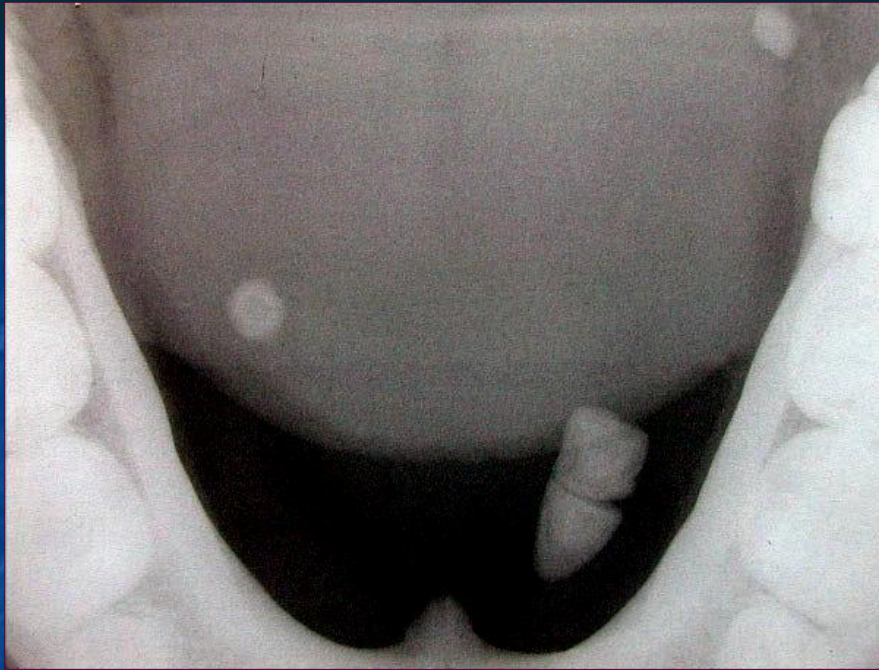




- **Specializační vzdělávání**
- **Maxilofaciální chirurgie**
(ústní čelistní a obličejová
chirurgie)

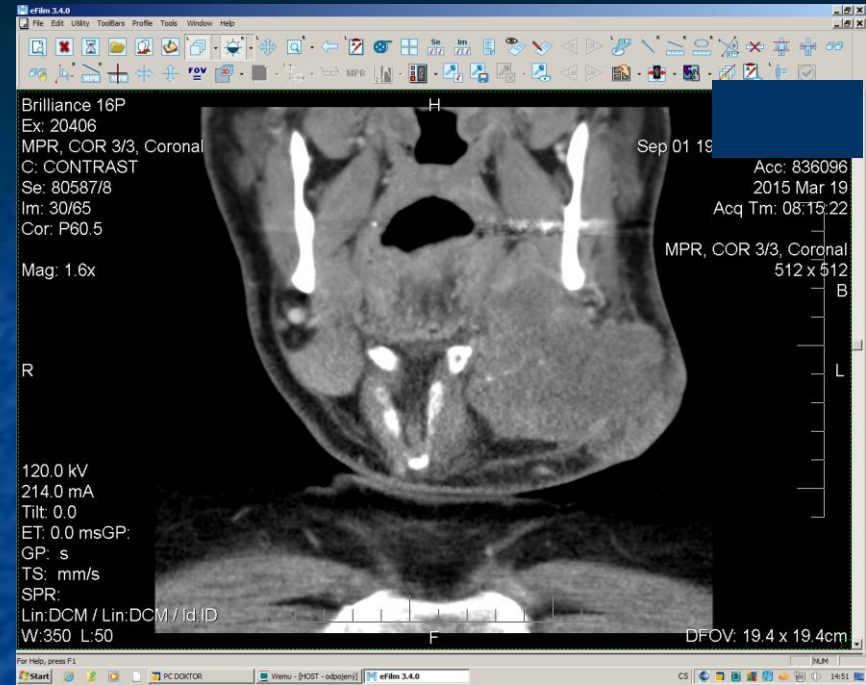
Oblasti zájmu specializované zubní péče ústní a obličejová chirurgie











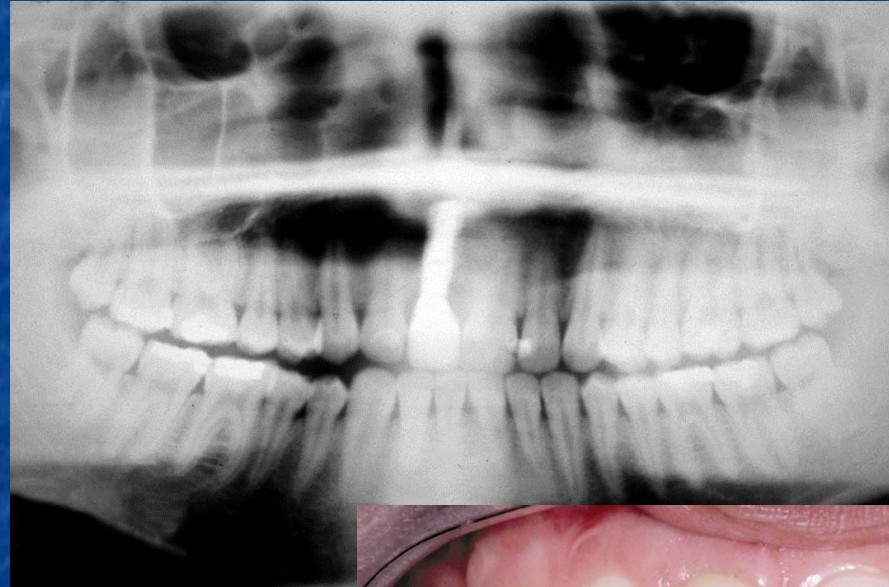


R
VATECH



R
VATECH

Oblasti zájmu specializované zubní péče **implantologie**



[Pax-Duo3D]

R



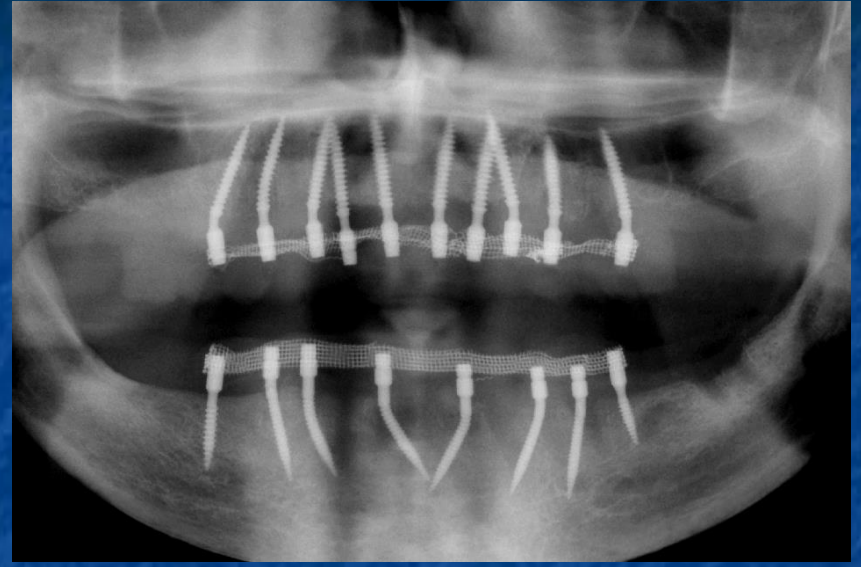
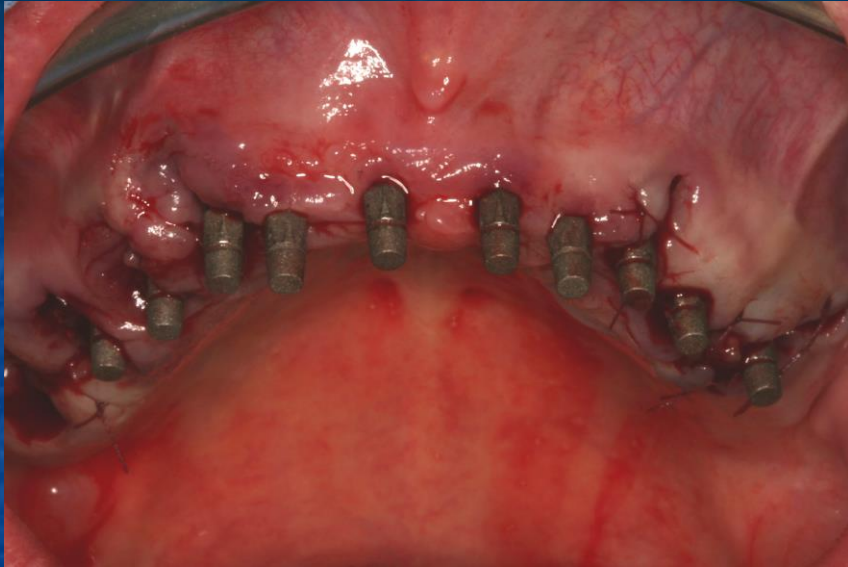
R
VATECH

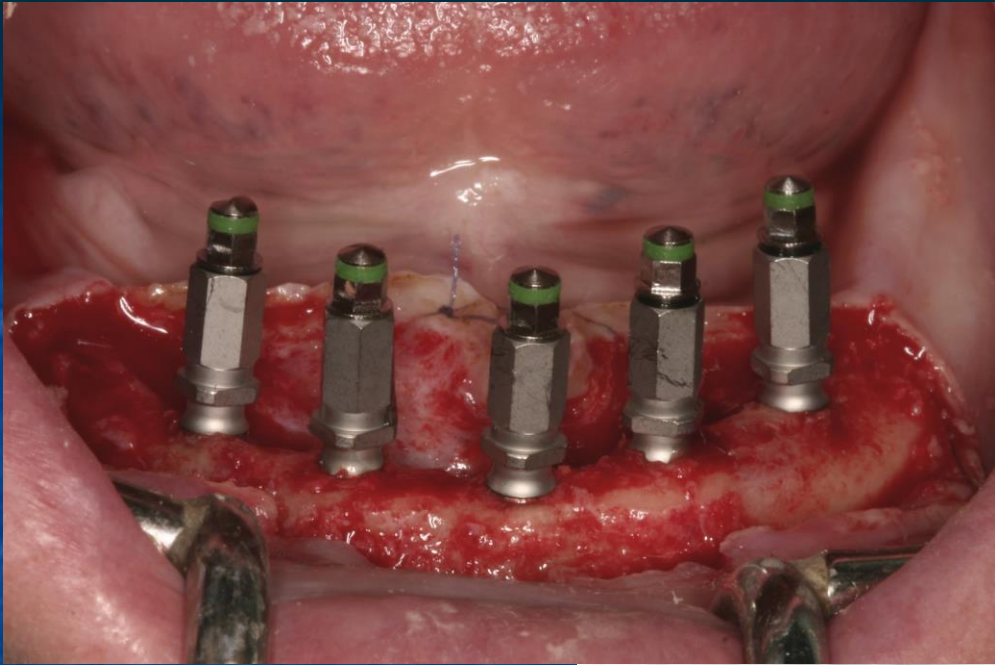
02.02.2015



R
VATECH

08.01.2015





Výsledek



Prevence v zubním lékařství

Prevence: soubor a systém opatření zamezující vzniku a rozšíření onemocnění a zabraňující následkům onemocnění

✓ **Primární**

✓ **Sekundární**

✓ **Terciární**

Základní úloha a cíl medicíny i zubního lékařství

Prevence zubního kazu

Primární prevence zubního kazu

**Dětské zubní lékařství – od prořezání prvního
zubu do 18 let**

- ✓ **Včasná návštěva zubního lékaře**
- ✓ **Individuální přístup, pomoc rodičů**
- ✓ **Včasné poradenství: výživa, hygiena, fluor**
- ✓ **Reakce na změny vývoje a růstu**
- ✓ **Pravidelná kontrola 2x ročně, dospělí 1x**

Hygiena a výživa zásady a doporučení dle věku.

novorozenec

1. **0 - 3**

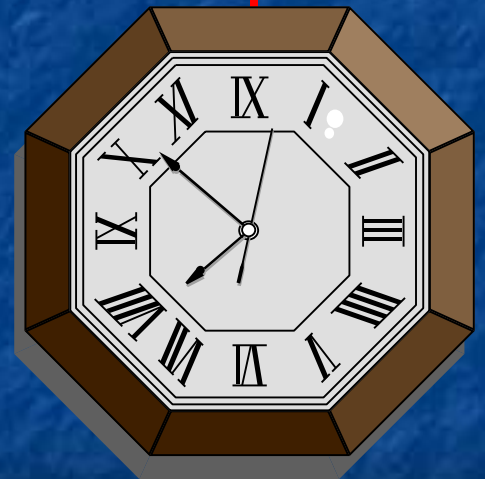
kojenec, batole

2. **3 - 6**

předškolní věk

3. **6 - 15**

školní věk



Hygiena kojenec, batole

0 - 3 roky

- ✓ **Obecné hygienické zásady**- čistota, líbání, dumlík
- ✓ **Očišťování,** kartáček – stoličky
- ✓ **Pasta – dětská zdroj F**
- ✓ **Návyk**



- ✓ **Období první návštěvy zubního lékaře !!**
(pediatr, osvěta)
- ✓ **Učinné je pouze čištění zubů rodič !!**

Výživa - kojenec ,batole

0 - 3 roky

- ✓ **Kojení** (do 4 měsíců)
krátké, noční !!
- ✓ Náhražky mléka
- ✓ Lžička (od 5měsíců)
- ✓ **Slazené nápoje – noc**
- ✓ **Druh: banán, ovoce,**
- ✓ **Forma: nelepivá,
tuhá, zapít**
- ✓ **Frekvence: nárazově,
hlavní jídlo, noc,
lahev**
- ✓ **Dodržení přirozené
chuti !!**
- ✓ **Nekontinuální
přísun !!**
- ✓ **Předcházení obezitě !**
- ✓ **Zaručené rady
prarodičů !!**

Hygiena- předškolní věk

3 - 6 let

- ✓ Osobní hygiena
- ✓ Příklad rodičů
- ✓ **Vlastní pomůcky**
zubní kartáček
zubní pasta pro dospělé
- ✓ Alternativa
žvýkačka
- ✓ Období
systematické
individuální péče !!
- ✓ **Nezbytný dohled a
dočišťování chrupu
rodiči !!**

Výživa - předškolní věk

3 - 6 let

- ✓ Vliv kolektivu
druh, forma
frekvence
- ✓ **Sladkost** - odměna
slazené nápoje
tropické ovoce
- ✓ **Škroby** – tepelně
zpracované

Pravidelnost stravy !

Pestrost stravy !

Všeho s mírou

v množství

v druhu

v čase !!

Hygiena - školní věk

6 - 15 let

- ✓ **Samostatnost**
- ✓ **Dohled**
- ✓ **Výplachy**
- ✓ **Zubní pasta**
- ✓ **Mezizubní hygiena**
- ✓ **Solo kartáčky**
- ✓ **Žvýkačky**
- ✓ **Negativní postoj k hygieně !! (puberta)**
- ✓ **Prevence ortodontických vad**
- ✓ **Prevence onemocnění závěsného aparátu**

Výživa - školní věk 6 - 15 let

- ✓ **Samostatnost, odmítání rad a doporučení**
- ✓ **Vlastní finance, volnost výběru, široká nabídka**
- ✓ **Jídla typu „fast foods“, tepelně upravené škroby (hranolky, popcorn)**
- ✓ **Sladké nápoje coca-cola, sycené vody**
- ✓ **Citrusy - eroze**
- ✓ **Nebezpečí anorexie**

Shrnutí

- ✓ Prevence začíná **v těhotenství**
- ✓ První návštěva **při prořezání zubů do 1 roku, pravidelně**
- ✓ Zásadní vliv **výživy, hygieny a přísunu F**
- ✓ Základním dodavatelem F je **zubní pasta**
- ✓ **Přísun cukrů** závisí na množství, druhu a frekvenci potravy
- ✓ Zdravý chrup nelze zaručit bez **RTG vyšetření**

Naše možnosti



ZUBNÍ PRŮKAZ DÍTĚTE

Slouží k zápisu přehledné informace pro odborníky i rodiče o tom, zda je dítě v pravidelné péči praktického zubního lékaře a zda užívá některou z forem fluoridové prevence zubního kazu. Veškeré podrobné informace o tom, jak předejít od útlého věku zubnímu kazu dítěte, podá rodičům praktický zubní lékař, u kterého rodiče dítě registrují nejpozději do 12 měsíců věku dítěte.

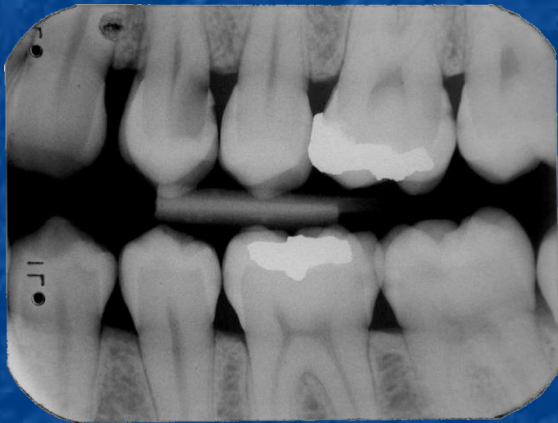
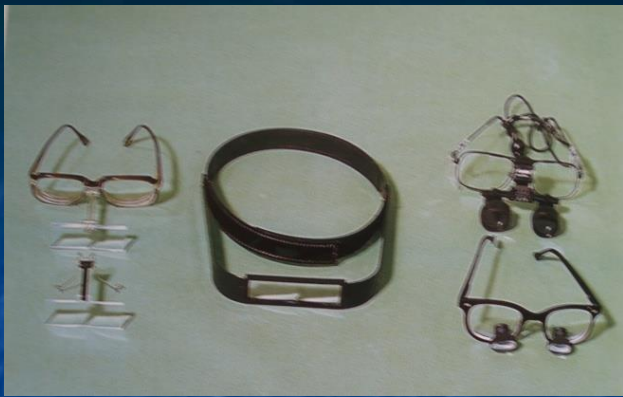
Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

Zdravotní pojišťovna:





Naše možnosti





*Snaha a zuby
se cení.*

L.

Jednání s dětmi:

- zásadní rozdíl v přístupu k ošetření
- od narození do 18 let (růst, vývoj fyzický, psychický, vývoj orofaciální soupravy)

Ovlivnění :

- **Věk dítěte**
- **Vliv rodinného prostředí**
- **Vliv ordinačního prostředí**

(lidé i věci kolem, průběh procesu)

Etapy ošetření:

- **Pobyt v čekárně**

první kontakt, oslovení, posouzení, EO vyšetření

- **Vstup do ordinace a pobyt v ordinaci**

uvítání, nonverbální komunikace, zázemí rodičů,
usazení na křeslo, osvětlení, ignorování, absence vysvětlení,
znevažování požadavků , míra tolerance

zacházení s instrumenty, IO vyšetření, kompletní
strategie akutní /neakutní

- **Odchod zpět do čekárny**

poučení, pochválení, zveřejnění pochvaly a odměna

TELL – SHOW – DO

nepodceňovat samozřejmé věci, rouška, rukavice,
štít, lupové brýle, barva oblečení

trpělivost

sledovat reakce dítěte, řeč těla (nohy, ruce, obličej
při řeči stálý oční kontakt s dítětem

vědomí spoluúčasti dítěte (zrcátko, nástroje,
válečky, kelímek, rouška)

nelhat !!

Chyby při komunikaci s dítětem :

ignorování pacienta

hovor s jinými osobami

absence vysvětlení

osvětlení operačního pole

nešetrné zacházení s instrumentariem

znevažování požadavků dítěte

prodlužování procesu vyšetření a ošetření

opomenutí pochvaly a odměny

*

Jednání s doprovodem (rodiči)

Po odchodu z ordinace 60 % informací !!

Ulpění na první věci

Informace přesné, jasné, srozumitelné, opakující se,
písemná forma

Opětovné dotazy na pochopení

Opakování problému vlastními slovy

Právní aspekt přítomnosti zákonného zástupce,
písemné souhlasy, ústní souhlas, přítomnost při
vyšetření a ošetření

Jednání se seniory

Stárnutí je proces

Stáří je důsledek, stav – změna psychických funkcí :

- **Orientačně- informativní**
- **Regulační**
- **Adaptační**

Podobnost chování pacientů v krajních úsecích
„čáry života“, analogie v přístupu

(děti, senioři)

Senioři jako pacienti

- Fysiologické stárnutí je normální součástí života, začíná narozením
- Stárnutí podléhá i lidské vědomí – individuální
- Fyzické a duševní kvality jedince postupně klesají
- Zatížení nemocí, samotou a nudou
- Zhoršení fyzické zdatnosti, pohyblivosti
- Zhoršení soběstačnosti
- Polymorbidita

TELL – SHOW – DO

nepodceňovat samozřejmé věci, rouška, rukavice,
štít, lupové brýle, barva oblečení

trpělivost

sledovat reakce dítěte, řeč těla (nohy, ruce, obličej
při řeči stálý oční kontakt s dítětem

vědomí spoluúčasti dítěte (zrcátko, nástroje,
válečky, kelímek, rouška)

nelhat !!

Chyby při komunikaci s dítětem :

ignorování pacienta

hovor s jinými osobami

absence vysvětlení

osvětlení operačního pole

nešetrné zacházení s instrumentariem

znevažování požadavků dítěte

prodlužování procesu vyšetření a ošetření

opomenutí pochvaly a odměny

*

Jednání s doprovodem (rodiči)

Po odchodu z ordinace 60 % informací !!

Ulpění na první věci

Informace přesné, jasné, srozumitelné, opakující se,
písemná forma

Opětovné dotazy na pochopení

Opakování problému vlastními slovy

Právní aspekt přítomnosti zákonného zástupce,
písemné souhlasy, ústní souhlas, přítomnost při
vyšetření a ošetření

Jednání se seniory

Stárnutí je proces

Stáří je důsledek, stav – změna psychických funkcí :

- **Orientačně- informativní**
- **Regulační**
- **Adaptační**

Podobnost chování pacientů v krajních úsecích
„čáry života“, analogie v přístupu

(děti, senioři)

Senioři jako pacienti

- Fysiologické stárnutí je normální součástí života, začíná narozením
- Stárnutí podléhá i lidské vědomí – individuální
- Fyzické a duševní kvality jedince postupně klesají
- Zatížení nemocí, samotou a nudou
- Zhoršení fyzické zdatnosti, pohyblivosti
- Zhoršení soběstačnosti
- Polymorbidita

Jednání s veřejností

Zdravotnictví – trvale v popředí zájmu

Novinář – povinnost přinášet informace

(i ty, které vrhají nedobré světlo na jednotlivá pracoviště i jednotlivé osoby)

Témata: zanedbání péče, úplatky, objednací doby, cena péče, záruční doby.....

Jednání s veřejností

Co bychom měli vědět ?

- Povinnost autorizovat text není uložena ani zákonem ani etickým kodexem
- Souhlasíme-li s rozhovorem, bereme na vědomí, že bude dán do určitého kontextu, jehož autorem je novinář

Curriculum

1966 - 1969 SVVŠ Pce

1974 - LF UK HK

✓1974 – 1983 Mířetice, OÚNZ Chrudim

✓1983 – 1985 OÚNZ Pce + externí učitel LF

✓1985 – 1990 FN Stomatologická klinika

✓1990 – 1992 OÚNZ Pce

✓1992 – 2006 privátní praxe Pardubice

✓2006 – LF UK a FN Stomatologická klinika

✓2007 – zástupce přednosty pro LP Stomatologická
klinika FN HK



Curriculum

- ✓ Státní zkoušky, **promoce MUDr., 1974**
- ✓ Atestace I.stupně 1983
- ✓ Atestace z dětské stomatologie 1988
privátní praxe
- ✓ Klinická atestace 2012
- ✓ **Promoce Ph.D., 2014**



